

Predmet C-184/20**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku u skladu s člankom 98. stavkom 1. Poslovnika Suda Europske unije****Datum podnošenja:**

28. travnja 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Vilniaus apygardos administracinis teismas (Litva)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

31. ožujka 2020.

Tužitelj:

OT

Tuženik:

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Glavna komisija za službeničku etiku)

Predmet spora u glavnom postupku

Obveza koja je u nacionalnom pravu nametnuta osobama koje rade u javnoj službi da deklariraju svoje privatne interese. Internetska objava podataka koji se odnose na deklaracije. Moguća povreda prava na privatni život

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje članka 6. stavka 1. točke (e) u vezi s člankom 6. stavkom 3. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (u daljnjem tekstu također: Uredba) i članka 9. stavka 1. Uredbe u vezi s njezinim člankom 9. stavkom 2. točkom (g) a s obzirom na članke 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu također: Povelja).

Prethodna pitanja

1. Treba li uvjet iz članka 6. stavka 1. točke (e) Uredbe – o tome da obrada mora biti nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade, uzimajući u obzir zahtjeve iz članka 6. stavka 3. Uredbe, uključujući zahtjev da se pravom države članice mora ostvariti cilj od javnog interesa te da ono mora biti proporcionalno zakonitom cilju koji se želi postići, te također uzimajući u obzir članke 7. i 8. Povelje - tumačiti na način da se u nacionalnom pravu ne može zahtijevati otkrivanje deklaracija privatnih interesa i njihova objava na internetskoj stranici voditelja obrade, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Glavna komisija za službeničku etiku), čime se pristup tim podacima pruža svim pojedincima koji imaju pristup internetu?

2. Treba li zabranu obrade posebnih kategorija osobnih podataka predviđenu člankom 9. stavkom 1. Uredbe - uzimajući u obzir uvjete iz članka 9. stavka 2. Uredbe, uključujući uvjet iz njegove točke (g) da obrada mora biti nužna za potrebe značajnog javnog interesa na temelju prava Unije ili prava države članice koje je proporcionalno željenom cilju i kojim se poštuje bit prava na zaštitu podataka te osiguravaju prikladne i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika kao i uzimajući u obzir članke 7. i 8. Povelje - tumačiti na način da se u nacionalnom pravu ne može zahtijevati otkrivanje podataka koji se odnose na privatne deklaracije interesa, uključujući podatke koji omogućuju određivanje političkih stajališta, članstvo u sindikatu, seksualne orijentacije i ostalih osobnih podataka pojedinca, te njihova objava na internetskoj stranici voditelja obrade, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, čime se pristup tim podacima pruža svim pojedincima koji imaju pristup internetu?

Istaknute odredbe prava Unije

Članci 7. i 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima; uvodne izjave 1., 2., 4., 26., 39., 51., 85. i 154., članak 4. stavak 1., članak 6. stavak 1. točke (c) i (e), članak 6. stavak 3. i članak 9. stavci 1. i 2. Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL 2016., L 119, str. 1. i ispravak SL 2018., L 127, str. 2.)

Istaknute odredbe nacionalnog prava

Članak 1., članak 2. stavak 1., članak 3. stavak 2., članak 4. stavak 1., članak 5., članak 6. stavak 1., članak 10. stavci 1. i 2. i članak 22. Zakona Republike Litve o usklađivanju javnih i privatnih interesa u javnoj službi (u daljnjem tekstu: Zakon) (verzija koja je bila na snazi od 1. siječnja 2018. do 18. prosinca 2019.)

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Tužitelj je 6. ožujka 2018. podnio tužbu Vilniaus apygardos administracinis teismas (Okružni upravni sud u Vilniusu), zahtijevajući od njega da proglasi nezakonitom i poništi odluku Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (Glavna komisija za službeničku etiku) (u daljnjem tekstu: Komisija) od 7. veljače 2018. (u daljnjem tekstu: Odluka), kojom je utvrđeno da je tužitelj povrijedio odredbe članka 3. stavka 2. i članka 4. stavka 1. Zakona (obveza deklariranja privatnih interesa) zato što nije deklarirao privatne interese u skladu s postupkom koji je predviđen tim odredbama.
- 2 Tužitelj je ravnatelj javne ustanove QP, javnog tijela koje djeluje u području zaštite okoliša (u daljnjem tekstu: Forum). Forum je sudjelovao u postupcima javne nabave te je sufinanciran iz proračuna Republike Litve za provedbu određenih projekata u okviru programa Europske unije LIFE +.

Glavni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 3 Tužitelj navodi da se na njega ne primjenjuju odredbe Zakona koje predviđaju obvezu deklariranja privatnih interesa. On kao ravnatelj Foruma nema javnouppravne ovlasti. Osnivači i članova Foruma su privatne osobe. Forumu nisu delegirane nikakve ovlasti državnih ili lokalnih ustanova. Kao nevladina organizacija, Forum djeluje neovisno o bilo kojim tijelima javne vlasti.
- 4 Tužitelj ističe da ga je Komisija neopravdano izjednačila s osobom koja je zaposlena u javnoj službi te koja ima upravne ovlasti.
- 5 Tužitelj navodi da sadržaj deklaracije privatnih interesa i njezina praktički bezuvjetna javna objava (na Komisijinoj internetskoj stranici) u biti obvezuje deklaranta da otkrije ne samo svoje osobne podatke, nego i osobne podatke drugih osoba, što povrjeđuje pravo na privatni život.
- 6 Tuženik smatra da tužbu treba odbiti kao neosnovanu. Ističe da se u Zakonu (članak 2. stavak 1.) osobama u javnoj službi smatraju i osobe koje ispunjavaju sljedeće uvjete: (1) osobe zaposlene u javnim ustanovama; (2) javne ustanove se financiraju iz litavskog državnog i lokalnih proračuna i sredstava; (3) te osobe imaju upravne ovlasti. Tuženik navodi da tužitelj ispunjava sve te uvjete. Objašnjava da upravne ovlasti mogu biti ne samo javne, izvanjske (funkcije vladinih dužnosnika), nego i unutarnje, koje se dodjeljuju osobama koje se nalaze na upravljačkim položajima u trgovačkim društvima, ustanovama i organizacijama, neovisno o tome jesu li im dane javnouppravne ovlasti. Upravne ovlasti povezane su s nadzorom djelatnosti ustanove, kontrolom rada podređenih subjekata i njegovom organizacijom, financijskim upravljanjem i sličnim. Tužitelj ima upravne ovlasti u Forumu. On je jedino upravljačko tijelo Foruma; djelatnosti Foruma neprestano se financiraju iz strukturnih fondova Europske unije te iz sredstava državnog proračuna Republike Litve; tužitelj stoga mora deklarirati privatne interese.

Kratak prikaz razloga za podnošenje zahtjeva za prethodnu odluku

- 7 U skladu s člankom 7. Povelje, svatko ima pravo na poštovanje svojeg privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja. U skladu s člankom 8. Povelje, svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. Svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje.
- 8 Članak 6. stavak 1. Uredbe predviđa uvjete pod kojima je obrada podataka zakonita. Oni uključuju sljedeće: obrada je nužna radi poštovanja pravnih obveza voditelja obrade (točka (c)); obrada je nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili pri izvršavanju službene ovlasti voditelja obrade (točka (e)).
- 9 Članak 6. stavak 3. Uredbe predviđa da se pravna osnova za obradu iz stavka 1. točaka (c) i (e) utvrđuje u: (a) pravu Unije ili (b) pravu države članice kojem voditelj obrade podliježe. Svrha obrade određuje se tom pravnom osnovom ili, u pogledu obrade iz stavka 1. točke (e), mora biti nužna za izvršavanje zadaće od javnog interesa ili izvršavanje službene ovlasti voditelja obrade. Ta pravna osnova može sadržavati posebne odredbe kako bi se prilagodila primjena pravila Uredbe, među ostalim opće uvjete kojima se uređuje zakonitost obrade od strane voditelja obrade, vrste podataka koji su predmet obrade, dotične ispitanike, subjekte kojima se osobni podaci mogu otkriti i svrhe u koje se podaci mogu otkriti, ograničavanje svrhe, razdoblje pohrane te aktivnosti obrade i postupke obrade, uključujući mjere za osiguravanje zakonite i poštene obrade poput onih za druge posebne situacije obrade kako je navedeno u poglavlju IX. Pravom Unije ili pravom države članice mora se ostvariti cilj od javnog interesa te ono mora biti proporcionalno zakonitom cilju koji se želi postići.
- 10 Članak 9. stavak 1. Uredbe zabranjuje obradu osobnih podataka koji otkrivaju rasno ili etničko podrijetlo, politička mišljenja, vjerska ili filozofska uvjerenja ili članstvo u sindikatu te obradu genetskih podataka, biometrijskih podataka u svrhu jedinstvene identifikacije pojedinca, podataka koji se odnose na zdravlje ili podataka o spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji pojedinca.
- 11 Članak 9. stavak 2. Uredbe predviđa uvjete pod kojima se stavak 1. ne primjenjuje. Oni među ostalim uključuju uvjet da je obrada nužna za potrebe značajnog javnog interesa na temelju prava Unije ili prava države članice koje je proporcionalno željenom cilju te kojim se poštuje bit prava na zaštitu podataka i osiguravaju prikladne i posebne mjere za zaštitu temeljnih prava i interesa ispitanika (točka (g)).
- 12 Zakonom (članak 10. stavak 1.) su utvrđene osobe čiji su deklarirani podaci javni te se u skladu s predviđenim postupkom objavljuju na internetskoj stranici Glavne komisije za službeničku etiku. Među tim osobama su ravnatelji i zamjenici

ravnatelja javnih ustanova koje se financiraju iz litavskog državnog i lokalnih proračuna i sredstava.

- 13 Deklaracija privatnih interesa načelno sadržava (članak 6. stavak 1. Zakona) podatke o osobnom životu osoba navedenih u deklaraciji: osobne podatke (ime, prezime, mjesto zaposlenja, dužnosti) deklaranta i njegova bračnog druga, sustanara, partnera, na temelju kojih se mogu odrediti podaci o određenim aspektima privatnog života osobe (bračni status, seksualna orijentacija i slično), informacije o primljenim darovima, pravnim poslovima koje su te osobe sklopile, iz kojih se mogu odrediti određene pojedinosti o životu deklaranta i njegova bračnog druga, sustanara, partnera, to jest o korištenim predmetima, interesima, hobijima, životnom stilu, financijskoj situaciji i tako dalje, informacije o osobama koje su bliske ili poznate deklarantu ili podatke koji mogu uzrokovati sukob interesa i upućivati na osobni odnos između deklaranta i njegova bračnog druga, sustanara ili partnera kao i na osobni odnos između osoba koje se moraju navesti i deklaranta i njegova bračnog druga, sustanara, partnera.
- 14 Osobni podaci u deklaraciji privatnih interesa čine sastavni dio privatnog života osobe te njihovo otkrivanje može povrijediti pravo osobe na privatni život i utjecati na njezinu sigurnost, to jest otkrivanje takvih podataka može ugroziti život i zdravlje osobe, njezina prava i slobode te joj uzrokovati druge negativne posljedice.
- 15 Deklarant mora otkriti ne samo svoje osobne podatke, nego i podatke drugih osoba, znajući da će se takvi podaci objaviti na Komisijinoj internetskoj stranici te da će stoga načelno biti dostupni neograničenom broju osoba te se može bitno koristiti za raznolike svrhe. Iznimke predviđene Zakonom (članak 10. stavak 2.) ne osiguravaju zaštitu podataka jer ostavljaju otvorenom mogućnost identifikacije deklaranta i drugih osoba te povezivanja s tim osobama javno objavljenih informacija koje nisu obuhvaćene iznimkama.
- 16 Zakonom se u bitnome nastoji zaštititi načelo transparentnosti pri obavljanju javnih dužnosti i donošenju odluka povezanih s provedbom javnih interesa (članak 1.).
- 17 Sud Europske unije (u daljnjem tekstu također: Sud EU-a) istaknuo je da načelo transparentnosti predviđeno člancima 1. i 10. Ugovora o Europskoj uniji i člankom 15. Ugovora o funkcioniranju Europske unije omogućuje građanima da uže sudjeluju u postupku odlučivanja te jamči da uprava uživa veći legitimitet te da je djelotvornija i odgovornija građanima u demokratskom sustavu (vidjeti presude Suda Europske unije od 6. ožujka 2003., Interporc/Komisija, C-41/00 P, EU:C:2003:125, t. 39., i od 29. lipnja 2010., Komisija/Bavarian Lager, C-28/08 P, EU:C:2010:378, t. 54.). Sud EU-a također je utvrdio da zaštita temeljnog prava na poštovanje privatnog života na razini Unije zahtijeva da su odstupanja i ograničenja u zaštiti osobnih podataka u granicama onoga što je strogo nužno (vidjeti presude od 21. prosinca 2016., Tele2 Sverige i Watson i dr., C-203/15 i C-

698/15, EU:C:2016:970, t. 96., i od 27. rujna 2017., Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, t. 112.).

- 18 U skladu sa sudskom praksom Suda EU-a, institucije su prije otkrivanja informacija koje se odnose na fizičku osobu dužne odvagnuti interes Europske unije da se zajamči transparentnost njezinih radnji i povredu prava priznatih u člancima 7. i 8. Povelje. Nije moguće općenito priznati nikakav automatski prioritet cilja transparentnosti nad pravom zaštite osobnih podataka, čak ni ako su u pitanju važni gospodarski interesi (vidjeti presudu od 9. studenoga 2010., Volker und Markus Schecke, C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662, t. 85.).
- 19 Iako je obveza pružanja podataka (uključujući podatke o privatnom životu osobe) koja je predviđena Zakonom povezana s okolnostima koje mogu utjecati na odluke koje se donose u okviru obavljanja službenih dužnosti, sud je uvjeren da postojanje takvih podataka ne znači samo po sebi da su takvi podaci od javnog interesa te da ih se mora objaviti. Naprotiv, takvi podaci mogu otkrivati izrazito osjetljive osobne informacije (kao što su informacije o izvanbračnoj zajednici, životu s osobom istog spola i tako dalje), čija objava načelno nije društveno potrebna te koje mogu uzrokovati značajne neugodnosti u privatnom životu osobe.
- 20 Prema mišljenju suda, internetska objava određenih okolnosti nije nužna mjera da bi se osiguralo ostvarenje cilja Zakona, to jest provedba načela transparentnosti u javnoj službi. Pružanje takvih podataka samo subjektima predviđenima u Zakonu (članak 5.) kao i ovlasti kontrole dodijeljene tim subjektima (članak 22.), uključujući ovlasti kontrole dodijeljene posebnoj ustanovi (Vyriausioji tarnybinės etikos komisija), dovoljne su mjere da se osigura ostvarenje cilja Zakona.
- 21 Sud dvoji u pogledu toga je li u skladu s određenim odredbama Povelje i Uredbe te sa sudskom praksom Suda pravilo iz Zakona prema kojem podaci koji se odnose na privatne deklaracije moraju biti javni te se moraju objaviti.